

FI lausuntopyyntö VV

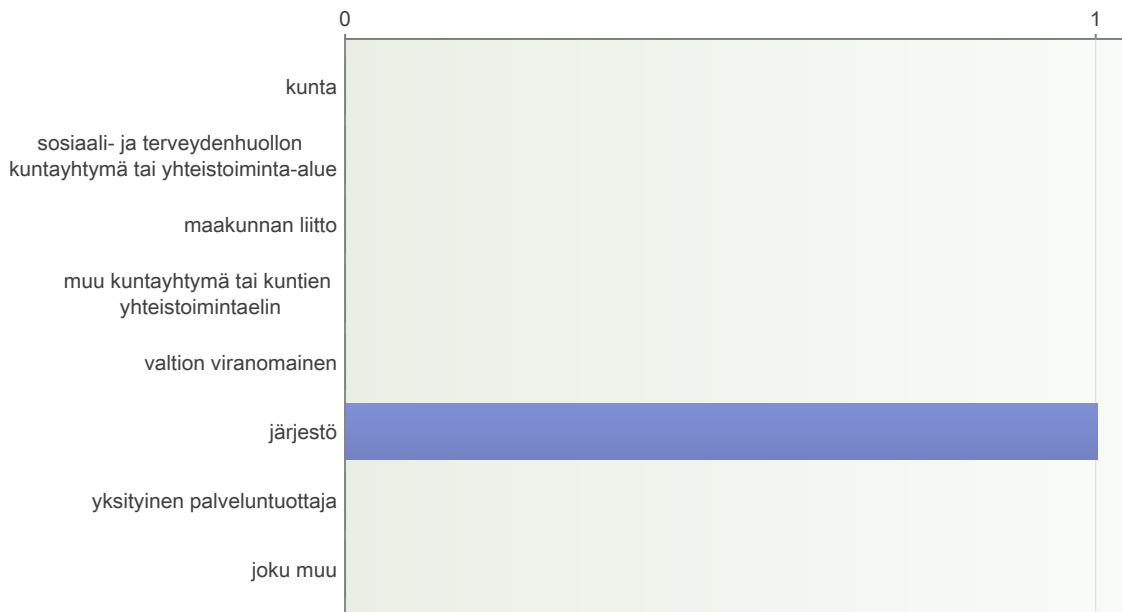
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Allergia- ja astmaliitto ry	Risto Heikkinen	Ilkka Repo	27.3.2017	

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Allergia- ja astmaliiitto ja Iholiitto sitoutuvat pääosin SOSTE ry:n tekemään lausuntoon. Nykyinen sosiaali- ja terveysjärjestelmä ei monimuotoisuudessaan takaa yhdenvertaisia palveluita. Asuinpaikka ja jopa sosiaalinen asema määrittelee sen, minkälaisia palveluita on tarjolla ja mitä palveluita kukin pystyy käyttämään. Tämän vuoksi on merkittävää ja välttämätöntä saada aikaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Valinnanvapauden lisääminen saattaa kuitenkin heikentää jo ennestään heikompiosaisten asemaa yhdenvertaisuuden tavoittelussa. Uudistuksessa on välttämätöntä ottaa huomioon kaikki ihmisen hyvinvointiin liittyvät tekijät sekä hyvinvointia tuottavat ja niistä vastaavat tahot. Uudistuksessa luodaan hierarkia kuntien ja maakuntien välille. Lisäksi syntyy uusia perustason palvelun tuottajia, joiden taustalla voi olla esimerkiksi järjestö tai yhteisö.

Huolena on, miten uudessa monitoimijajärjestelmässä voidaan taata hyvinvoinnin tasavertainen, aikaansaava ja tuloksellinen edistyminen ja edistäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio on sinällään suuri tavoite, mutta miten kokonaiskuvaan saadaan sovitettua esimerkiksi työvoimahallinto ja opetustoimi. Sujuva integraatio eri palveluiden välillä on erityisen tärkeää niille, jotka käyttävät paljon palveluita. Kansalaisten palvelukokonaisuudet koostuvat monen eri sektorin yhteistyöstä, ja mallissa ei selkeästi tuoda esille, miten ja kuka ottaa vastuun yksittäisen asiakkaan tai potilaan palvelukokonaisuuksista. Erityisesti lasten ja nuorten sekä paljon palveluita käyttävien kansalaisten kohdalla kokonaisuuksien hallinta ja eri toimijoiden yhteistyö vaatii tarkennuksia vastuiden määrittelyyn. Kokonaisuuden hallintaa ei helpota hajoitettu palveluiden maksujärjestelmä (maksu- ja asiakassetelit sekä henkilökohtainen budjetti).

Järjestämisvastuun siirtäminen maakunnille on sinällään hyvä asia. Maakunnat ovat vahvempia toimijoita kuin kunnat. Silti maakuntien välillä on suuria eroja. Maakuntien erilaisuuden huomiotta jättäminen ei edesauta väestön terveys- ja hyvinvointieroja kaventamista. Osa maakunnista jää voimavaroiltaan heikoiksi erityisesti erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon erityispalvelujen järjestäjinä. Maakuntien koon ja tuotantomahdollisuuksien vaihtelu heikentää yhdenvertaisuutta ja vaikuttaa siihen, millaiseksi monituottajamalli tosiasiallisesti muodostuu. Maakuntien mahdollisuudet omaan palvelutuotantoon vaihtelevat eri puolilla maata ja osalla maakuntia on heikot edellytykset turvata palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Tarvitaan myös maakuntien vahvaa yhteistyötä, jotta asiakkaiden palveluissa päästään parempaan yhdenvertaisuuteen.

Valinnanvapaus on ajatuksena hyvä. Eri alueiden erityisyydet ja mahdollisuudet tarjota valinnanvapautteen vaihtoehtoja ovat kuitenkin suuria. Väestörakenne ja etäisyydet tuovat omat haasteensa valinnanvapauden toteuttamiseen osassa maata. Järjestämisvastuullisten maakuntien tulee huolehtia siitä, että peruspalvelurakenne turvataan kaikissa maakunnissa mahdollisimman tasapuolisesti. Palveluiden tulee olla helposti löydettävissä ja saavutettavissa. Tämä täytyy tapahtua niin, etteivät asiakasmaksut nouse.

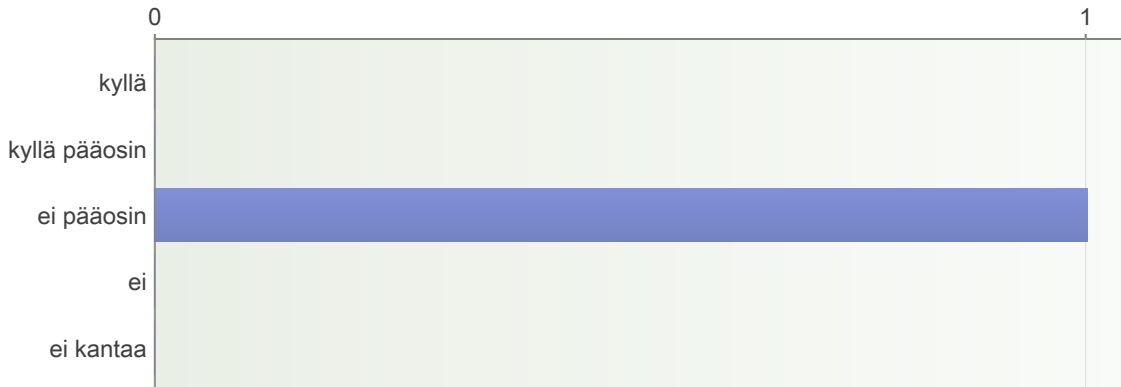
Asiakkaiden ohjauksen ja neuvonnan ja palvelutarpeen arvioinnin yhteys on pysyttävä vahvana. On varmistettava, että perustason palvelun tuottajilla on laaja ymmärrys eri elämäntilanteista ja eri elämäntilanteisiin liittyvistä palveluista ja tuista. Sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta on toteutettava sosiaalihuollon ammattilaisten voimin, myös perustason palveluissa. Esityksessä ei käy selväksi, millä tavalla taataan asianmukainen sosiaalihuollon tarpeen arviointi. Asiakkaille on taattava mahdollisuus päästä matalalla kynnyksellä sosiaalityöntekijän tai muun sosiaalihuollon ammattilaisen vastaanotolle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestöissä on vahva perinne matalankynnyksen palveluiden tarjoamiseen. Tämän vuoksi niiden toimintaedellytyksiä on tuettava sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla. Lisäksi vapaaehtoistoiminnan asemaa tulisi maakunnittain arvioida osaltaan tukemassa sosiaali- ja terveydenhuollon

järjestelmää.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden avaaminen esityksessä ei ole riittävä ja selkeä. Periaatteessa vapaus valita omat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut on hyvä suunta. Esityksessä korostetaan asiakkaan mahdollisuutta valita perustason palvelut. Perustasolla tulisi kuitenkin olla riittävä valmius antaa asiakkaalle opastusta mahdollisista muista palveluista. Palvelun valinta ja palveluihin ohjautuminen voi olla vaikeaa itse kullekin, ei pelkästään esimerkiksi kehitysvammaisuuden tai mielenterveyshäiriön vuoksi.

Maksu- ja asiakassetelin tai henkilökohtaisen budjetin myöntäminen ei sinällään takaa asianmukaisen palvelun saantia. Maakunnat määrittelevät valinnanvapauden alan ja laajuuden, ja lisäksi maakuntien erilaisuus ja tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa valinnanvapautta vaihtelevat alueen väestörakenteen ja taloudellisen kantokyvyn perusteella. Periaatteellinen valinnanvapaus ei riitä, vaan tarvitaan takuu siitä, että kussakin maakunnassa on tarjolla saman tasoinen palveluvalikoima.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu malli sopii parhaiten niille, jotka käyttävät vähän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Kaikilla ihmisryhmillä ei ole mahdollisuutta tehdä valintaa. Avustaminen sopivien palveluiden etsinnässä kuuluu viranomaisille, ja ei voi olettaa, että läheiset ja omaiset pystyisivät aina olemaan tukemassa palveluihin hakeutumisessa. Lisäksi esimerkiksi harvinaissairaiden kohdalla ei välttämättä ole olemassa tarvittavia ja sopivia palveluita.

Esityksessä ei tule selväksi, miten maakunta toteuttaa ja takaa palveluiden koordinoinnin tai kuka viime kädessä auttaa paljon palveluita tarvitsevia hallinnoimaan asiakas- ja maksusetelin sekä henkilökohtaisen budjetin käyttöä. Paljon palveluita käyttäville, kuten esimerkiksi iäkkäille, pitkäaikaissairaille ja vammaisille, on taattava tukea valinnan tekoon. Lisäksi on taattava mahdollisuus joustavaan palveluntuottajan vaihtoon, jos valittu palvelu ei ole tarkoituksenmukainen tai sopiva.

Vaikutusarvioissa arvioidaan hyvin kriittisesti asiakasvaikutuksia. Niissä todetaan muun muassa että suoran valinnan palvelujen tuottajan mahdollisuus tarjota asiakkaalle eri maksusta lisäpalveluja voi johtaa eriarvoistumisen lisääntymiseen. Palvelujen tuottajille voi syntyä kannuste houkutella asiakkaitaan vain henkilöitä, jotka kykenevät ostamaan lisäpalveluja, ja ohjata palvelujen käyttäjiä tarjoamiinsa maksullisiin lisäpalveluihin tai tuottamiinsa työterveydenhuollon palveluihin.

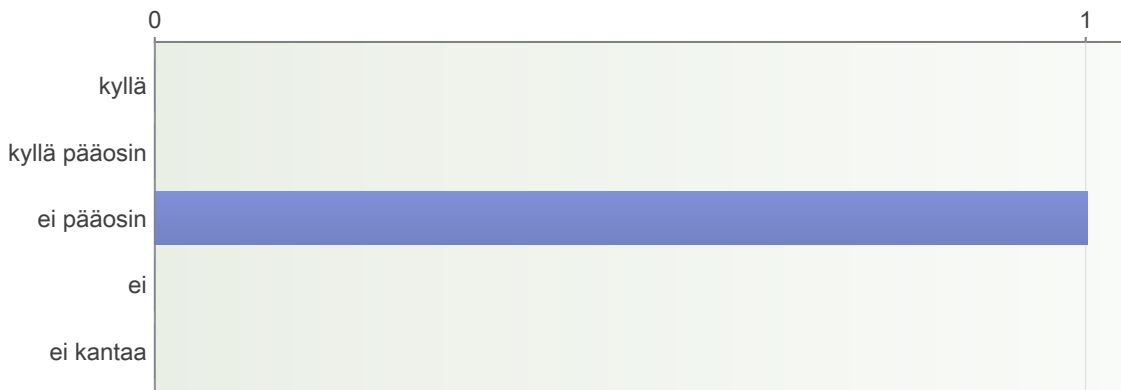
Mahdollisuus valita palveluita oman maakunnan ulkopuolelta on lähinnä teoreettinen: pitkät välimatkat eivät anna mahdollisuutta aitoon valintaan. Toisaalta kotiin tuotujen palvelujen kohdalla on oltava mahdollisuus joustoon tilanteissa, joissa asiakkaan kotiin tuodut palvelut olisi perustellusti mielekkäämpää järjestää toisesta maakunnasta.

Valittavista palveluntuottajista tiedottaminen on tehtävä monipuolisesti. Sähköisten tiedonvälitysmuotojen lisäksi on viestittävä myös perinteisillä tiedonvälitysmuodoilla. Todellinen onnistuminen valinnanvapauden toteuttamisessa vaatii monessa suhteessa paljon tietojärjestelmiltä. Näiden kehittäminen on iso ponnistus. Valinnan tekeminen vaatii ymmärrettävää tietoa eri palvelutarjoajien palveluista ja palvelujen laadusta sekä tukea valintojen tekemiseen.

Valvontaan on myös kiinnitettävä huomiota, sillä lukuisten ja vaihtuvien palveluntuottajien valvonta ei hoidu pelkällä omavalvontasuunnitelmalla.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

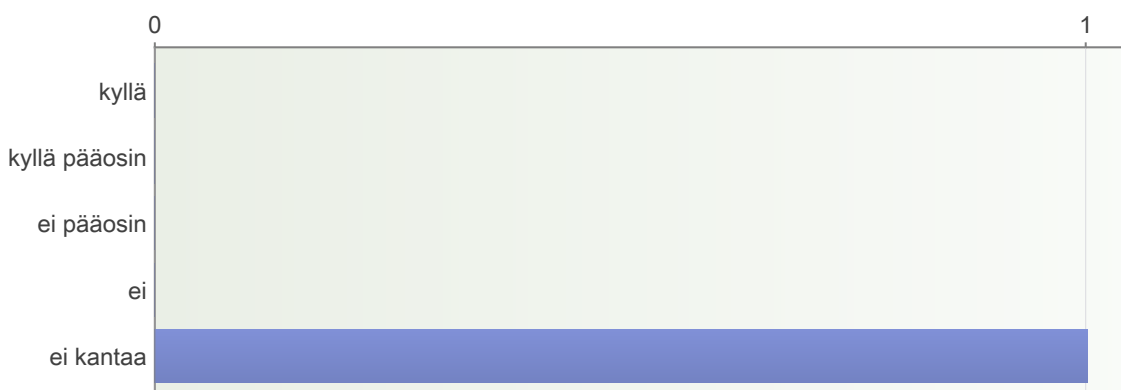
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Paljon palveluita käyttävän asiakkaan kohdalla palveluiden tuottajien ja palveluista vastaamisen koordinointi on varmistettava. Esityksessä ei käy ilmi, miten tämä käytännössä toteutetaan. Peruspalveluiden ja erityisten palveluiden välinen integraatio on varmistettava kunkin asiakkaan kohdalla mm. panostamalla yksityiskohtaisiin hoito- ja palvelusuunnitelmiin. Uudistus voi johtaa palvelutuottajien palvelujen erilaistumiseen palvelujen käyttäjien tarpeiden mukaan. Tämä tarjoaa mahdollisuuksia yhdenvertaisuuden lisääntymiseen esimerkiksi siten, että asiakkaan kielelliset ja kulttuuriset tarpeet otetaan huomioon. Vaarana voi kuitenkin vaikutusarvioiden mukaan olla liian pitkälle menevä erilaistuminen siten, että palvelujärjestelmä polarisoituu hyvin ja huonosti pärjäävien palveluihin.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

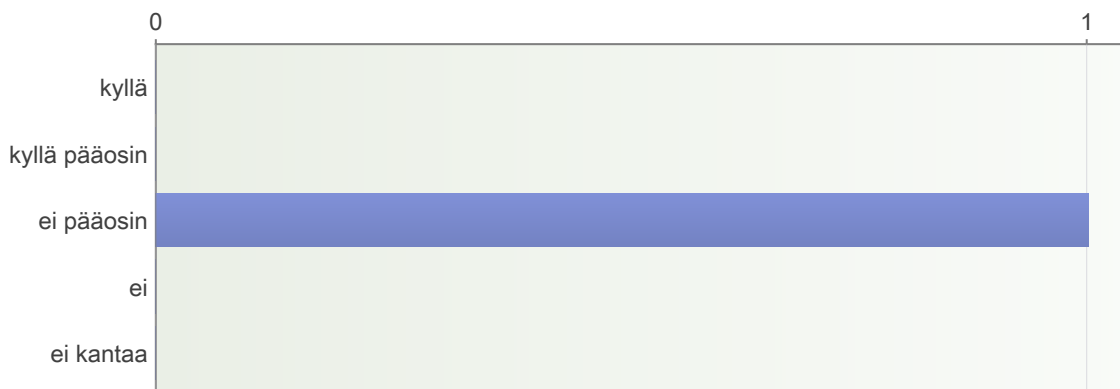
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnosehdotuksen perusteella on vaikea ottaa kantaa kustannuksiin. Esimerkiksi olettamus siitä, että valinnanvapaus lisää palveluiden laatua ja sitä kautta kustannustehokkuutta, perustuu olettamukseen valistuneesta ja aidosta valinnanvapaudesta. Lisäksi paljon kustannuksia aiheuttavien palveluiden kohdalla ei ole niin todennäköistä, että edes syntyisi kilpailua. Esityksessä ei ole kerrottu, miten aiotut säästöt on tarkoitus saada aikaan. Kustannusten kasvun hillinnän kannalta keskeistä on myös palvelulupauksen sisältö ja sitovuus, jonka merkitys on lakiluonnoksessa vielä täsmentymätön.

Kustannusten säästäminen edellyttäisi aitoa sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota, lisääntyvää yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja selkeämpää työnjakoa. Nämä olisivat osin toteuttavissa myös nykyisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän puitteissa panostamalla asiakasohjaukseen ja sujuviin hoito- ja palveluketjuihin. Esitetyssä mallissa palvelun tuottajalla ei ole intressiä hillitä maakunnan kustannusten kasvua. Ehdotetun järjestelmän heikkous on integraation puute ja palvelutuotannon hajanaisuus.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

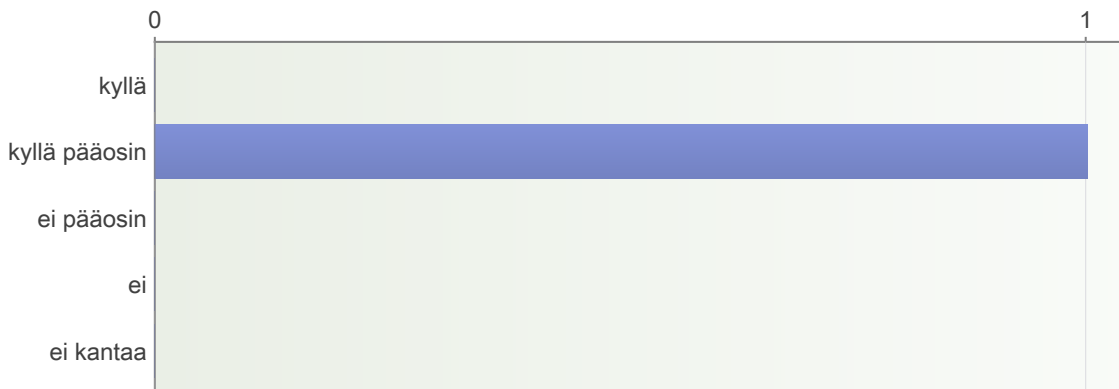
- Asukkaiden osallistamis- ja osallistumismuodot tulisi kirjata selkeämmin. Positiivista on velvoite perustaa maakunnallisia vammais- ja vanhusneuvostoja. Niiden rooli täytyy kuitenkin selkeyttää kunkin maakunnan kohdalla siten, että ne aidosti lisäävät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Lisäksi kunta- ja maakuntatason vaikuttamis- ja osallistumistavat on yhdenmukaistettava ja linkitettävä toisiinsa. Myös maakuntavaltuuston roolia on selkeytettävä. Missä määrin valtuusto pystyy esimerkiksi valvomaan ja ohjaamaan valinnanvapausjärjestelmän toimintaa?

Alun perin yksi uudistuksen tavoitteista oli siirtää järjestämisvastuu vahvemmitte hartioille, tehostaa integraatiota ja lisätä asukkaiden valinnanvapautta. Esitys kuitenkin siirtää nykyisin järjestämisvastuussa olevalta taholta päätös-, ohjaus- ja vaikutusvaltaa julkisen sektorin ulkopuolelle. Valtaa ei siten siirry sellaisenaan kansalaiselle vaan merkittävässä määrin palveluntuottajille.

Kuten lain vaikutusarviossa todetaan, on epäselvää, millaiset asukkaiden vaikutusmahdollisuudet todellisuudessa ovat. Maakuntalaki takaa asukkaiden vaikutusmahdollisuudet maakunnan toimintaan, mutta se ei ulotu yhtiöiden ja yhteisöjen toimintaan. Vaikka hallintolakia ja julkisuuslakia sovelletaankin yritysten ja yhteisöjen toimintaan siltä osin kun ne ovat valinnanvapautuottajia, suuri osa toiminnasta siirtyy avoimen julkishallinnon ulkopuolelle.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

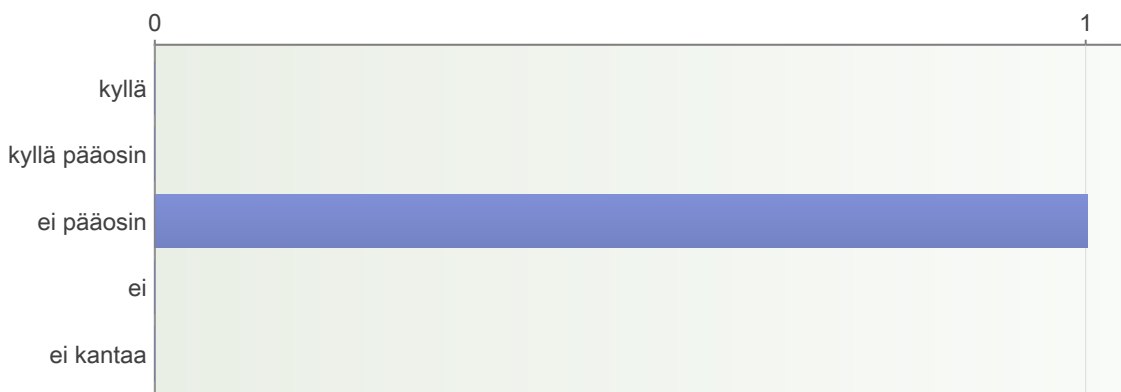
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus luo mahdollisuuksia uudistaa toimintatapoja ja ottaa käyttöön innovaatioita. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, millaiseen toiminnan toteuttamiseen rahoitusmalli kannustaa. Riskinä on, että järjestelmä kannustaa palveluita käyttävän edun sijaan tuottajan edun mukaisiin ratkaisuihin.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

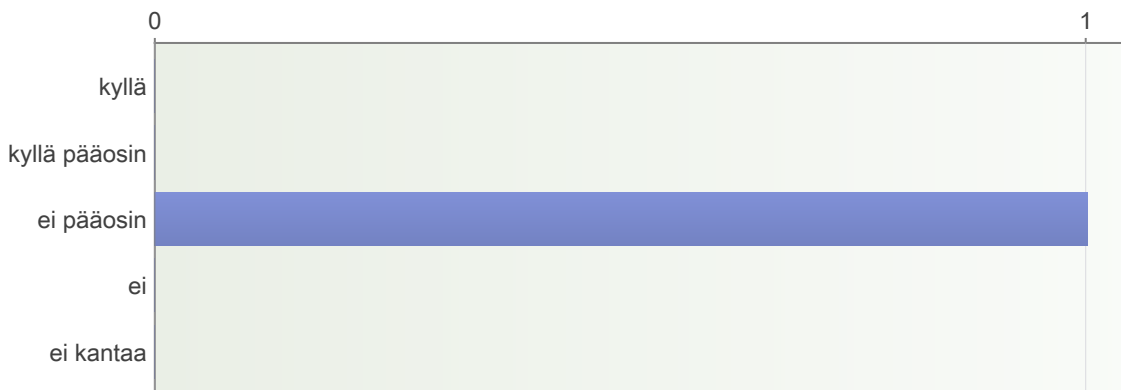
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esityksestä jää epäselväksi, mitä perustason ja laajennetun perustason palveluihin kuuluu. Laissa tulisi selkeästi mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnanvapauden piiriin ja miltä osin maakunta voi määritellä laajan valinnanvapauden palvelut. Esimerkiksi sosiaalihuollon palvelujen tilanne on vielä epäselvä. Yksittäisiä palveluja olennaisempaa on se miten palveluketjujen kokonaisuus rakennetaan. Palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja ei esityksessä tarkemmin avata. Mitä ovat "yleiset sairaudet"? Kuka määritteli, mitkä palvelukokonaisuudet keskitettäisiin maakuntien erityistason toimipisteisiin. Miten näiden kohderyhmään kuuluvat osataan ohjata perustason yksiköistä eteenpäin? Perustason laadun ja sisällön määrittelyssä on korostettava palvelutarpeen arvioinnin merkitystä. On myös varmistettava, että palvelutarpeen arvioinnissa on käytettävissä sosiaalihuollon ammattipätevyysvaatimukset täyttävää henkilöstöä.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

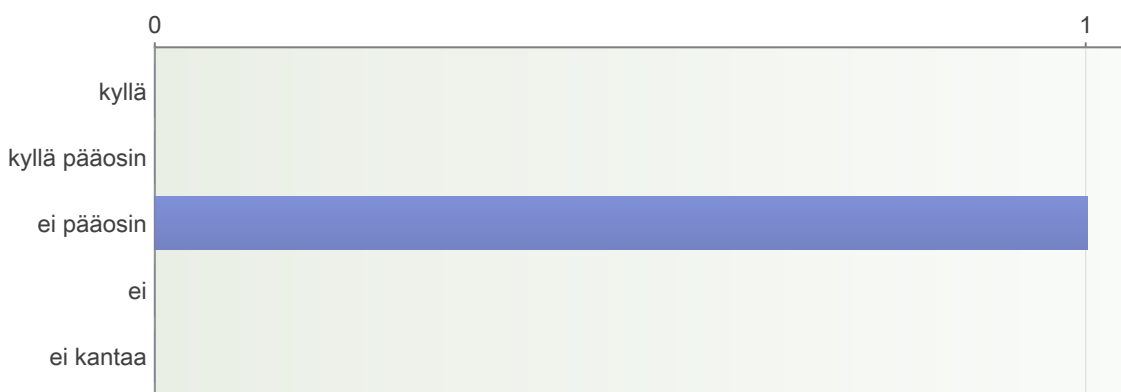
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuussa olevan maakunnan on puututtava asiaan, mikäli kansalainen ei saa hänelle kuuluvia palveluja tai kansalaisia ei kohdella yhdenvertaisesti. Ehdotetussa mallissa tuotanto voi jakaantua niin sirpaleiseksi ja monimuotoiseksi, että kokonaisuuden hallinta on ongelmallista suuren maakunnan alueella. Järjestämistehtävään perinteisesti kuuluvia elementtejä siirtyy järjestelmässä tuotanto-organisaatioille. Esimerkiksi maksusetelin myötä suoran valinnan palvelun tuottaja toimii roolissa, joka aiemmin kuului järjestämisvastuun piiriin. Ehdotuksen mukaan maakunnalla ei käytännössä ole mahdollisuutta ohjata tai valvoa palveluntuottajan toimintaa siten kuin valinnanvapauden toteutuminen ja tosiasiallinen järjestämisvastuu edellyttäisi.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

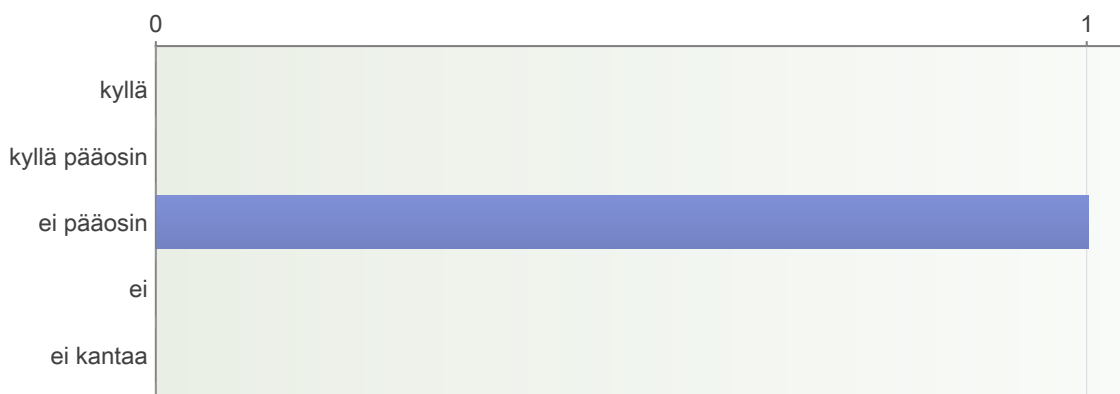
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen mukaan sote-keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Malli korostaa asiakkaan vastuuta. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Kokonaisvastuun hajautuminen liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalveluntuottajan välillä voi aiheuttaa viivästyksiä ja heikentää palvelujen integraatiota.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

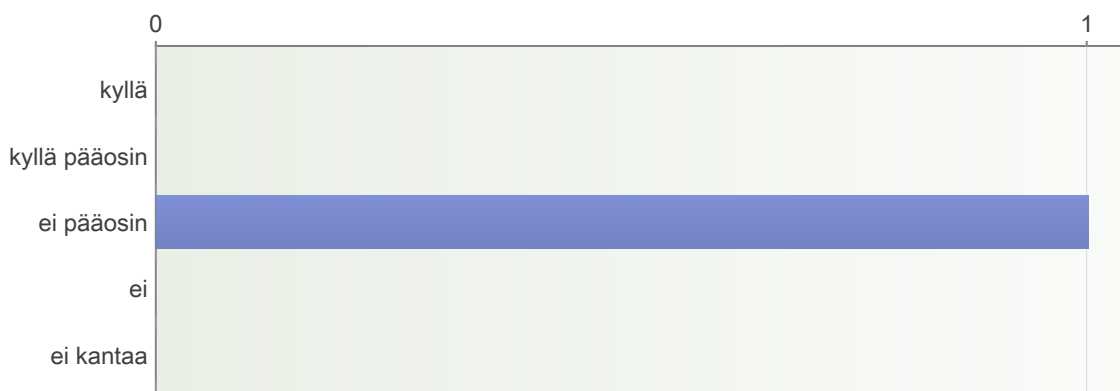
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnanvapaus on riippuvainen siitä missä määrin sote-keskus antaa asiakkaalle mahdollisuuden käyttää maksuseteliä. Keskeistä on se, minkä arvoisia maksuseteleitä myönnetään suhteessa kunkin palvelun kustannuksiin. Maksusetelin arvon tason määrittäminen voi olla hankalaa sekä kustannustehokkuuden että asiakkaan tarpeiden ja toiveiden näkökulmista. Käytäntö tulee osoittamaan miten hyvin asiakas voi kulloinkin vaikuttaa palvelujen toteutukseen. Nykyistä palvelusetelijärjestelmää olisi voinut kehittää maksusetelijärjestelmän sijaan.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

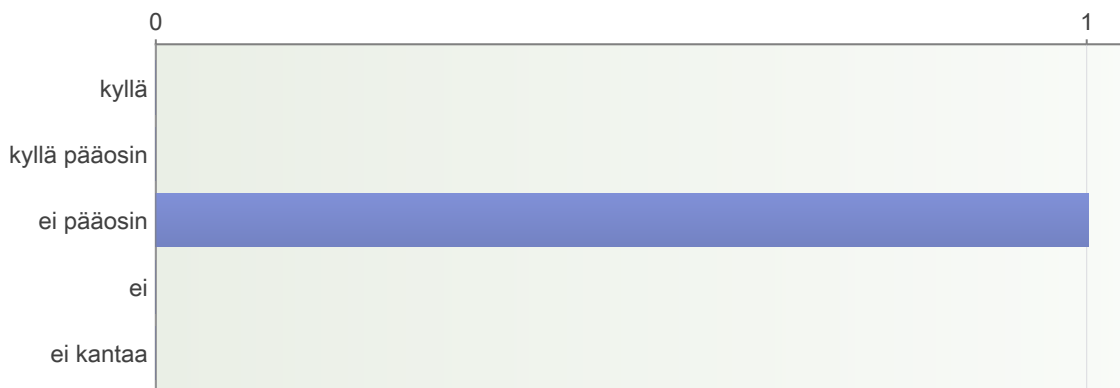
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotus ei anna asiakkaalle kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia mahdollisuuksia valita palvelun tuottaja. Ehdotuksen mukaan kansalaisen tulisi voida valita syksyllä 2018 suoran valinnan palvelun tuottajansa. Valinnan tekemiseen tarvitaan kuitenkin tarkempaa tietoa siitä, mitä palvelun tuottajat käytännössä tarjoavat. Missä määrin on onnistuttu saamaan kattavat tiedot palvelun tuottajista ehdotetun aikataulun mukaisesti?

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

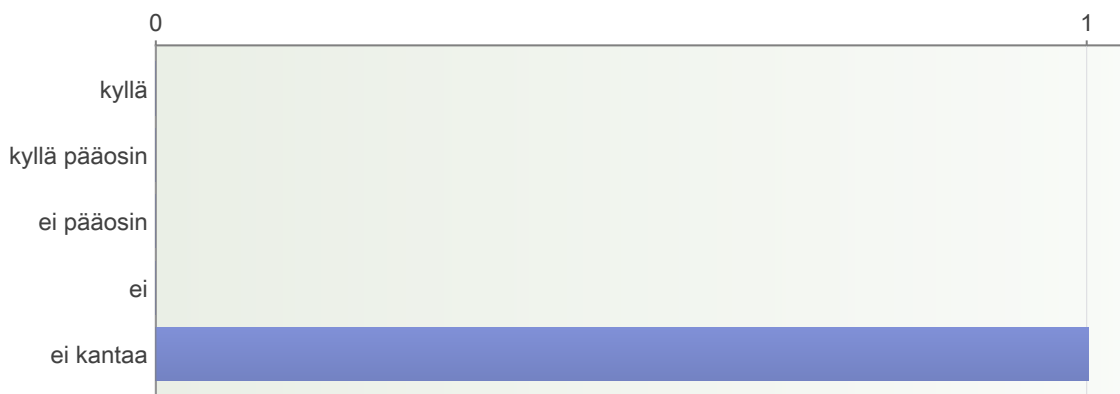
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta järjestelmä on monimutkainen. Keskeistä on viimekädessä se, että on olemassa palveluita, joihin asiakaseteleitä voi myöntää. Lisäksi seteleiden arvo on määriteltävä siten, että asiakkaan ei itse tarvitse maksaa palveluistaan normaalia asiakasmaksua suurempaa määrää. Nykyistä palvelusetelijärjestelmää kehittämällä järjestelmä voisi toimia asiakkaan näkökulmasta paremmin. Palvelusetelijärjestelmässä kunta määrittää palvelun sisällön ja asettaa palveluntuottajan hyväksymiskriteerit.

30. 10b. Turvaako asiakasetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

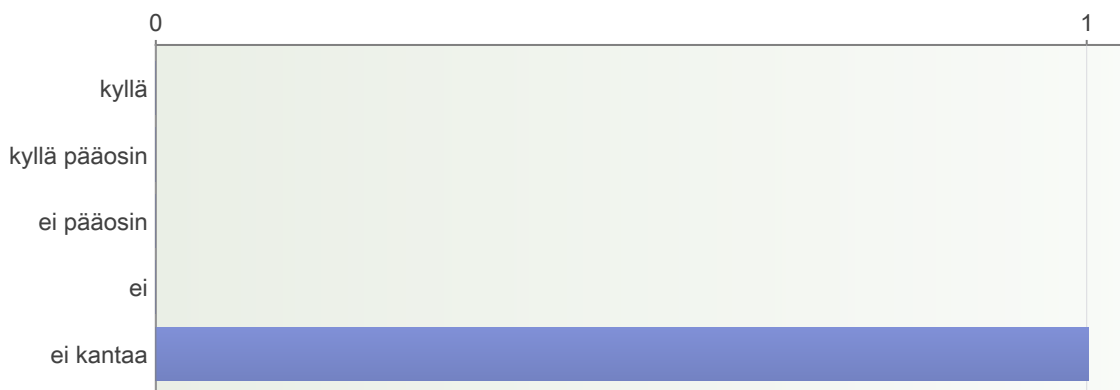
Vastaajien määrä: 1

- On varmistettava, että maakuntien käytänteet eivät poikkea suuresti toisistaan. Palveluiden yhdenvertainen toteutuminen on taattava valtakunnallisesti. Lakiesityksen vaikutusarvossa todetaan erityisiä riskejä aiheuttavan maksuseteliin liittyvät säännökset, tuottajien kyky määrittää enimmäisasiakasmääränsä yhdistettynä asiakkaiden haitalliseen valikoitumiseen eli kermankuorintaa sekä markkinoiden jakautumisriski valinnanvapausjärjestelmän käynnistyessä.

Maakunta päättäisi tarkemmin missä palveluissa asiakasseteli otetaan käyttöön. Maakunnan tulisi varmistaa asiakassetelin käyttö vähintään 15 % niistä perustason kuuluvista palveluista, jotka eivät ole saatavilla suoran valinnan palveluina tai henkilökohtaisella budjetilla ja jotka eivät ole kiireellisiä, julkisen vallan käyttöä. Tällaisia numeerisesti sitovia määräyksiä ei tulisi sisällyttää lakiin.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

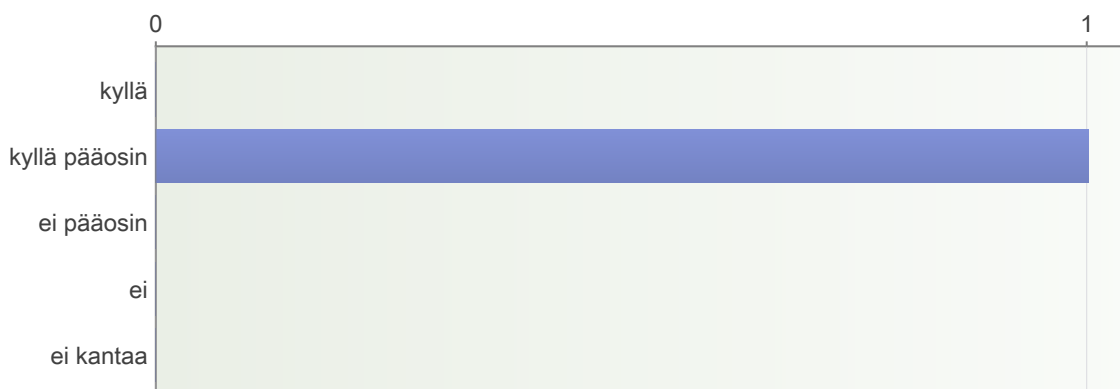
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- On varmistettava, että maakuntien käytänteet eivät poikkea suuresti toisistaan. Palveluiden yhdenvertainen toteutuminen on taattava valtakunnallisesti. Asiakasseteli tulee kohdistumaan pääosin erikoissairaanhoidon palveluihin, jotka ovat jo tällä hetkellä valinnanvapauden piirissä julkisen terveydenhuollon osalta koko maan alueella. Asiakassetelin myötä julkista erikoissairaanhoidoa joudutaan merkittävästi yhtiöttämään. Maakunnan liikelaitos vastaa asiakkaan sosiaali- ja terveystarpeiden arvioinnista, terveydenhuoltoa koskevan hoitopäätöksen teosta ja sosiaalihuoltoa koskevan hallintopäätöksen teosta. Epäselvää on tekeekö sen uudessakin järjestelmässä riittävän koulutuksen saanut asiantuntija.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetointi saattaa edesauttaa aitoa valinnanvapautta palveluita paljon käyttävien asiakkaiden kohdalla. Uudistus on kuitenkin niin suuri, että sen toimeenpanossa tulisi ottaa huomioon käynnissä olevan valinnanvapauskokeilun tuloksia. Henkilökohtaista budjetointia käyttävä asiakas tarvitsee asianmukaista palveluohjausta ja tukea riippumatta siitä, että budjetoinnin hallinnointi ja käytön suunnittelu olisi asiakkaan omalla vastuulla. Henkilökohtaisen budjetin käyttö vahvistaa asiakkaiden itsemääräämisoikeutta, jos budjetin käyttöön on tarjolla riittävästi tukea. Henkilökohtainen budjetti ovat sinällään hyvä väline. Se kuitenkin eroaa palvelusetelistä siinä, että henkilökohtaisen budjetin on riitettävä asiakkaan koko palveluun. Tästä voi syntyä jonkinlainen kustannusriski ja mahdollisuus erimielisyyksiin asiakkaan/edunvalvojatahojen kanssa.

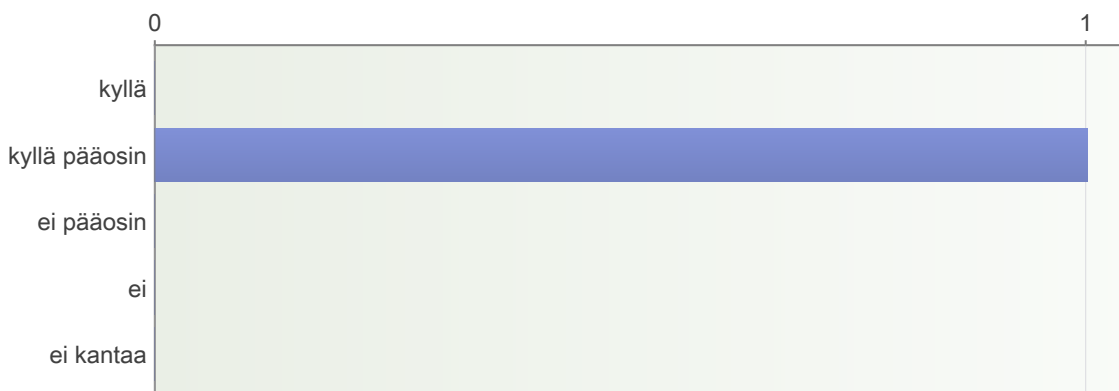
Ongelmia voi syntyä henkilökohtaisen budjetoinnin ja palvelukokonaisuuksien kustannusten koordinoitusta hallinasta.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti).

Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

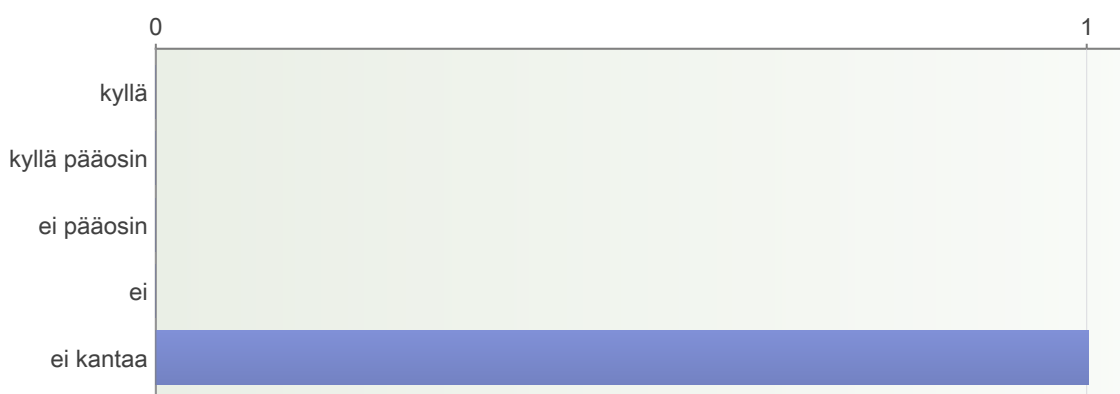
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus on kannatettava. On kuitenkin pidettävä huolta siitä, että jo sosiaalihuollon asiakaslaissa määriteltyä sosiaalihuollon henkilöstön ohjaus- ja neuvontavelvoitetta ei korvata esimerkiksi vapaaehtoistyöntekijän antamalla ohjauksella. Parhaimmillaan kuitenkin nämä kaksi voivat täydentää toisiaan hyvin. Asiakasohjausta tulee vahvistaa nykyisestä ja ohjauksen sisältöön on panostettava. Tuetussa päätöksenteossa on oleellista, että tuen antaja pystyy puolueettomasti ja riittäväällä asiantuntemuksella tukemaan päätöksentekoa

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

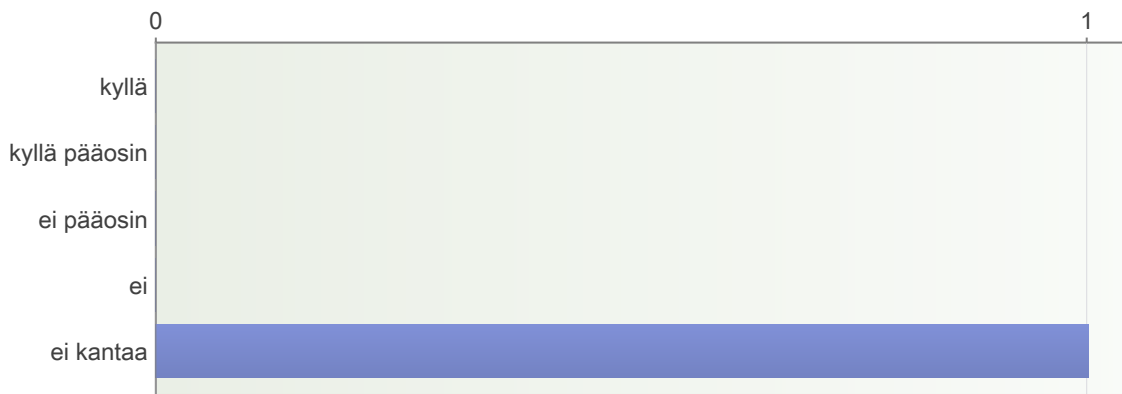
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluiden tuottajien hyväksymismenettelyssä on turvattava asiakkaiden osallisuus. Lakiesityksen mukaan maakunta voi asettaa laatua, saatavuutta ja palveluketjuja koskevia ehtoja tuottajille. Tällä voi olla maakuntien välillä asukkaita eriarvoistava vaikutus maakuntien kesken, jos näitä ei ole valtakunnan tasolla määritelty.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

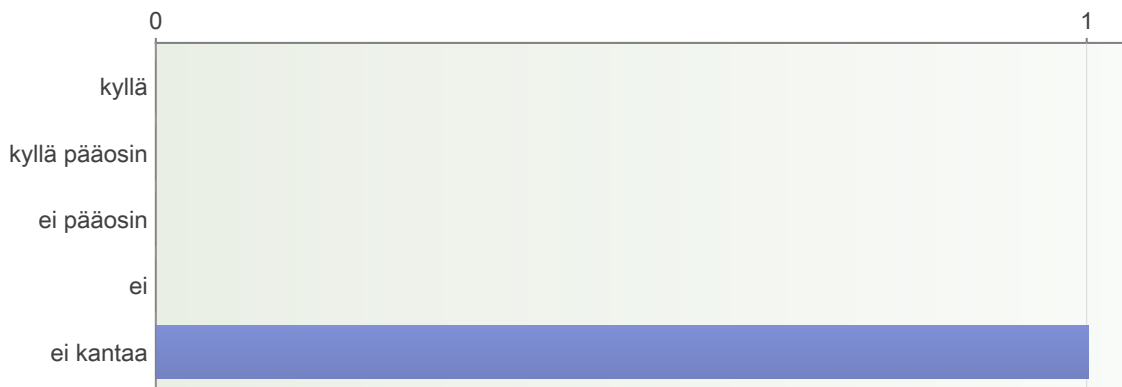
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimismenettelystä tulee varsin monimutkainen järjestelmä, joka todennäköisesti lisää muutoksenhakubyrokratiaa. Sopimusmenettelyyn ja sen ohjeistukseen pitäisi panostaa erillisesti jo nyt. Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Tämän vuoksi niiden ohjaaminen on vaikeaa.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

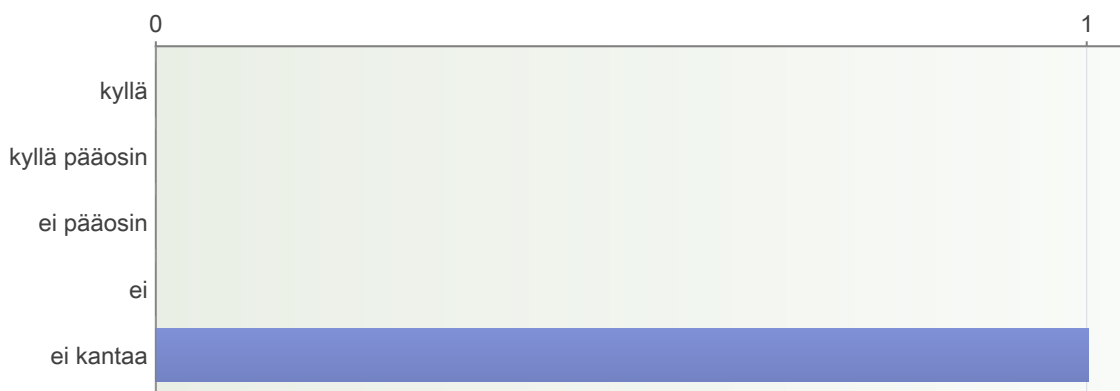

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

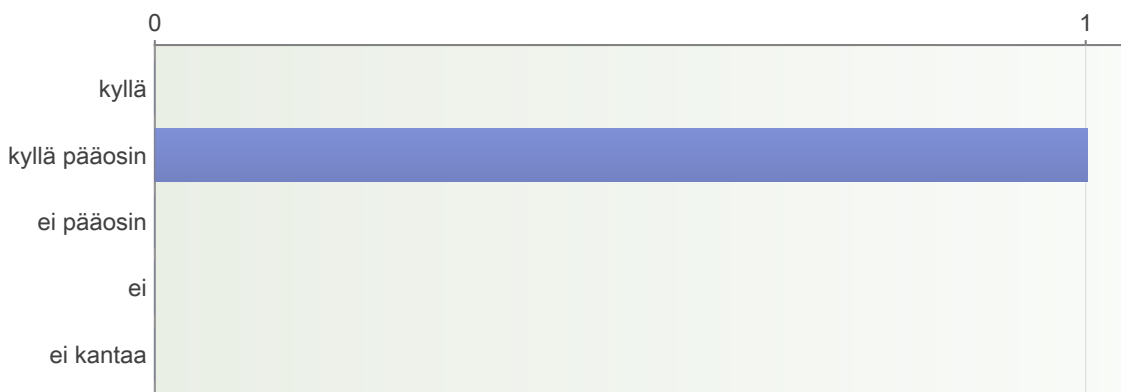
Ei vastauksia.

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien uusi vaativa tehtävä on palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien yksityiskohtainen määrittelytyö. Siinä on huomioitava myös valinnanvapausjärjestelmässä olevat tuottajat mahdollisine alihankkijoineen ja maksusetelituottajineen sekä maakunnan liikelaitoksen henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelipalvelujen tuottajat. Myös yhteys kuntaa jäävään palvelutuotantoon muun muassa kouluterveydenhoitajiin ja -kuraattoreihin tulisi varmistaa.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

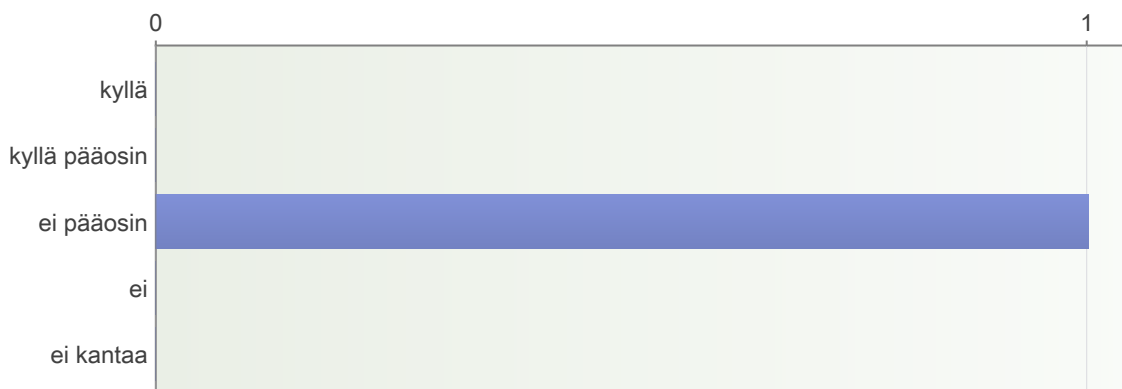

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan palvelujen tuottajiksi kykenevät lähinnä suuremmat toimijat. Pienet toimijat voivat pyrkiä markkinoille suoriteperusteisten asiakassetelien, maksusetelien tai henkilökohtaisen budjetin piirissä olevien palvelujen kautta. Järjestelmä tulee karsimaan pieniä yksityisiä tuottajia.

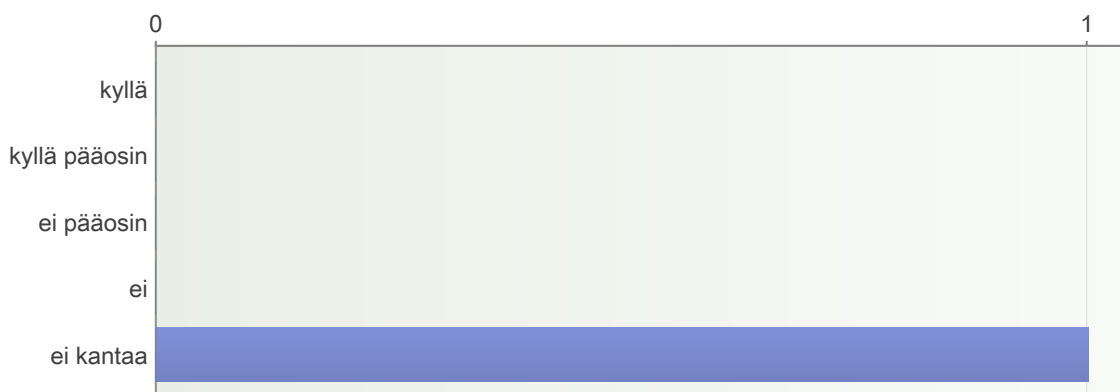
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Parhaimmillaan valinnanvapaus ja sen myötä lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantaa palvelun laatua. Todellisen hoidontarpeen sijaan hoidon saatavuutta ja asiakkaan saamaa palvelua ohjaavat liiketaloudelliset intressit. Uudistuksen vaikutus voi olla uudistuksen tavoitteiden vastainen.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

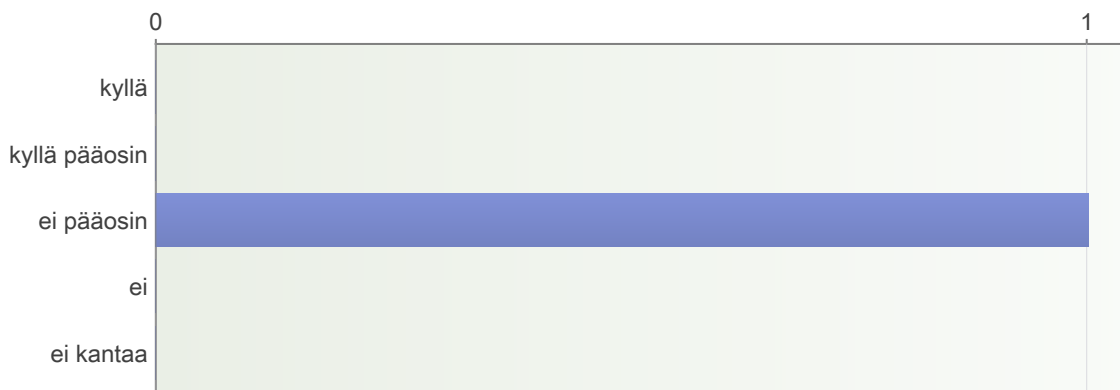
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisesti suun terveydenhuollossa tulee varmistaa ennaltaehkäisy ja sosiaali- ja terveystieteiden integraation toteutuminen. Lakiesityksen vaikutusarviossa todetaan, että suun terveydenhuoltoon voi liittyä paineita kustannusten noususta. On huolehdittava, etteivät suun terveydenhuollon asiakasmaksut nouse.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksessa olisi vähintään otettava huomioon käynnissä olevien valinnanvapauskokeiluiden tulokset.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusten arviointi on tehty huolella ja laajasti ja siihen on kirjattu erittäin paljon merkittäviä riskejä. Onkin varsin outoa, että vaikutusten arvioinnissa esiin otettuihin merkittäviin riskeihin ei ole suhtauduttu riittävän vakavasti lain valmistelun aikana.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.